

Förbandsbesöksrapport Norrbottens regemente I 19

3 oktober 2024

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Föreliggande rapport delges relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges andra myndigheter och organisationer, media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Ella Bjurhager
Fabian Nilsson

Innehållsförteckning

Förbandsbesöksrapport Norrbottens regemente I 19.....	1
Plikträdet.....	1
Rapporten.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Information om förbandet.....	2
Sammanfattning av rapporten.....	3
Arbetsmiljö & säkerhet.....	3
Boendemiljö & vistelseutrymmen.....	3
Försvarshälsan.....	4
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa.....	4
Avbruten utbildning.....	4
Juridiska rättigheter och skyldigheter.....	5
Attityder & jargong.....	5
Materiel & personlig utrustning.....	5
Information & mönstring.....	6
Medinflytande.....	6
Meningsfull utbildning.....	7
Meningsfull fritid.....	7
Resor.....	7
Soldathem.....	8
Övrigt.....	8
Avslutning.....	8

Information om förbandet

Bodens garnison består av två regementen; Norrbottens regemente I 19 och Bodens artilleriregemente A 8. På garnisonen delas funktioner som FörsA, matsal, gym, soldathem samt övningsområden. I 19 har fem utbildande kompanier; Stridsvagn, Liv, Stab och understöd, Tross och 2. Pansarskytte. Det utbildas totalt ca 390 värnpliktiga, vilket är något färre än föregående utbildningsår. Vid inryck delades de värnpliktiga in i olika avdelningar för att förbandet lättare ska kunna resursfördela sin personal och sprida de mer erfarna befälen. Från befälens sida har det upplevts fungera bra. Sedan gör förbandet en omorganisation och delar upp de värnpliktiga i plutoner inför befattningsutbildningen.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket har kommunicerats till I 19. Pliktrådet föreslår att förbandet:

- Fortsätter att främja den goda gemenskap och kamratskap som finns bland de värnpliktiga och tillser att det inte leder till en osund rivalitet mellan värnpliktiga på A 8 och I 19.
- Fortsätter att främja hög kvalitet på plutonsbefälslevernans utbildning på Livkompaniet.
- Upphör att tilldela och hota de värnpliktiga om otillåtna frihetsinskränkningar som "kasernförbud", samt tilldelning av kollektiv bestraffning.
- Utbildar förtroendevalda i nära anslutning till valet. Genom att de förtroendevalda får bättre koll på sin roll kommer det bidra till ett mer effektivt medinflytandesystem som gynnar grundutbildningen. Den gemensamma utbildningen som är planerad v.445 ansåg både Pliktrådet och regementsledningen ligga alldeles för sent. Det är tre månader efter inryck. Detta är ett återkommande problem från föregående utbildningsår.
- Ser över upplägget för tvätttider på förbandet. Den nu långa väntetiden påverkar tiden för frukost och utbildningstid.
- Ser över resmöjligheter för värnpliktiga med långa resvägar och jobbar tillsammans med närliggande förband för kronflyg.

Arbetsmiljö & säkerhet

Säkerhetstänket på regementet upplevs generellt bra, däremot kan det variera mellan olika utbildningskompanier. Ett exempel på det är sjukvårdsutbildning med torniquet. En tourniquet får sitta som mest en minut på en kroppslem, för att det inte ska innebära en risk, vid övning. På Stridsvagnskompaniet gavs tydliga instruktioner och befälen var noggranna med att lossa torniqueten efter att den sattes på en värnpliktig. Under samma utbildningsmoment på Stab och understödskompaniet bar en del värnpliktiga torniqueten i fem minuter och de övade flertalet gånger på olika kroppsdelar under flera timmar. Efter utbildningspasset gick en värnpliktig till Försvarshälsan som beskrev att det har koagulerats blod runt blodkärlet i låret, vilket medför att blodkärlet har svårt att vidgas vid fysisk ansträngning. Personen i fråga fick till sig att den skada som uppstått har 50% risk att ge men för livet. Pliktrådet ser att orsaken ligger i brist på såväl befäl som kunskap. Förbandet är medvetna om incidenten och en avvikelse har rapporterats.

Vid Pliktrådets besök, åtta veckor in i utbildningen, hade förbandets förtroendevalda skyddsassistenter inte fått Försvarsmaktens centraliserade skyddsassistentutbildning. Den är planerad att genomföras v.445, vilket Pliktrådet anser är alldeles för sent och uppmanar därför förbandet att prioritera utbildningen tidigare. Skyddsassistenterna är en viktig tillgång för förbandet och kan med en annan synvinkel hjälpa befälen att säkerställa verksamhets säkerheten.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

De värnpliktigas kaserner med logement och våtutrymmen upplevs bra och det lyftes inget anmärkningsvärt. Däremot är ventilationen i vapenvårdslokalerna dålig och var något som belystes av både värnpliktiga och anställda. Den dåliga ventilationen har lett till att värnpliktiga behöver gå ut med jämna mellanrum på grund av illamående och för att hämta frisk luft. Förbandets arbetsmiljöingenjör ska göra mätningar på ventilationen.

På grund av brist i infrastruktur och skåp får de värnpliktiga placera sina civila väskor och saker ovanpå skåpen.

Försvarshälsan

Bemanningen består just nu av bland annat två läkare, tre fysioterapeuter och tre psykologer. En av psykologerna har ett extra fokus på värnpliktiga och de förtroendevalda uttrycker att det är tydligt vart värnpliktiga vänder sig när de är i behov av samtalsstöd. Det sitter en kompanisjuksköterska i kasernerna, vilket bidrar till en lättillgänglighet som uppskattas av de värnpliktiga. Försvarshälsan är till del närvarande när de värnpliktiga har fältverksamhet och brukar då åka ut tillsammans med värnpliktskonsulenten.

Värnpliktiga berättar att värnpliktsnära befäl inte alltid följer Försvarshälsans rekommendationer efter en sjukmönstring och det har varit värnpliktiga med svår hosta som åkt ut i fält när det regnat och varit kallt. Samarbetat mellan Försvarshälsan och förbandet beskrivs som bra, men Försvarshälsan önskar vara med inkluderad i planeringen av verksamheten.

Försvarshälsan är i behov av mer personal och förbandet har därför öppnat upp två läkartjänster på grund av pensionsavgångar och två fysioterapeutjänster på grund av att läkare har slutat. Totalt har Försvarshälsan tre fysioterapeutjänster och tre läkartjänster.

Fysisk belastning

Värnpliktiga beskriver att många har fått marschfrakturer på grund av attackkängan 5.11 och på ett av kompanierna har uppskattningsvis 16 personer drabbats. Även Försvarshälsan uttrycker att fotproblem och belastningsskador är de vanligaste ärendena hos dem. De ser att många marschfrakturer har skett på grund av en hög belastning i kombination med stress. I år upplever Försvarshälsan att det är ett färre antal som söker vård på grund av tidigare mörkade skador.

Psykisk hälsa

De värnpliktiga uttrycker att det är tydligt vart de vänder sig för att träffa en psykolog. Försvarshälsan förklarar att det är ofta värnpliktiga kommer till dem i behov av samtalsstöd, men det är ingen anmärkningsvärd mängd i förhållande till antalet värnpliktiga på regementet. Till skillnad från föregående år skickar nu befälen de värnpliktiga i ett tidigare skede. Värnpliktskonsulenten och Försvarshälsan har en god och smidig dialog.

Värnpliktiga har fått mycket kort om tid vid måltider, vilket har bidragit till en onödig stressfaktor vid framförallt inryck. Detta beror på korta tider som ges från befäl i kombination med långa matköer. Plutonsbefälseleverna har vittnat om att de nyinryckta flertalet gånger har ätit i matkön, börjat blöda näsblod eller spytt av stressen.

Avbruten utbildning

Vid besöket hade 3.1 % av de som påbörjat sin grundutbildning avbrutit den. Anledningarna har varit psykisk ohälsa eller tidigare skador som mörkats.

Juridiska rättigheter och skyldigheter

Förbandet har informerat kort om värnpliktigas juridiska rättigheter och skyldigheter under första veckan av grundutbildningen. Pliktrådet uppmanar förbandet att repetitionsutbilda, eftersom mycket av den informationen som ges under de stressiga inrycks veckorna senare glöms bort.

På ett kompani har man gett ut samt hotat om otillåtna frihetsinskränkningar vid namnet "kasernförbud". Det har även utfärdats kollektiv bestraffning som exempelvis att samtliga på en pluton har behövt ställa sig i plankan under motsvarande tid som en individ är sen till uppställningen eller att alla har behövt göra 50 armhävningar när en individ glömt sitt kroppsskydd på logementet. Vid händelserna har befälen beskrivit det som en belöning. Efter besöket har I 19 informerat Pliktrådet om att bataljonsledningen har genomfört korrigerande och kompletterande utbildning på berörd enhet.

Attityder & jargong

Under samtal med de förtroendevalda uttrycktes det bästa med förbandet vara den gemenskap och kamratskap som finns. Det upplevs finnas en bra jargong mellan värnpliktiga soldater och gruppchefer, samt gentemot värnpliktiga plutonsbefälselever. Däremot finns en osund rivalitet mellan värnpliktiga på A 8 och I 19 och det beskrivs att befäl på I 19 spär på och själva är en del av denna jargong. Pliktrådet och regementsledningen är båda bekymrade över hur jargongen kan återkomma varje år och de ska genast följa upp detta.

Vid inryck genomförs en gedigen värdegrundsutbildning för de värnpliktiga och den har också har repeterats vid ett tillfälle.

Befälsföringen är till del positiv men även den upplevs variera mellan olika kompanier. Kommunikationen mellan befäl beskrivs som bristande då de värnpliktiga ofta får olika direktiv eller förhållningssätt. Misskommunikationen gäller också mellan kompanier och vid ett gemensamt utbildningstillfälle såg medtaget av materiel från de olika kompanierna helt olika ut. Värnpliktiga uttrycker att detta plockar viktig utbildningstid. Vid Pliktrådets besök var inte alla förtroendevalda närvarande, då några plutoner inte hade fått informationen från sina befäl. Efter besöket har Pliktrådet fört en dialog med förtroendeorganisationen som uttryckte att detta har blivit bättre.

De värnpliktiga upplever att förrådspersonalen är stressade och kan vara otrevliga.

Materiel & personlig utrustning

Majoriteten av de värnpliktiga på I 19 bär attackkänga 5.11. Det är ett substitut till känga 90-B är på plats. En värnpliktig har gått igenom tre kängor på sex månader. Kängan är undermålig. De tygparter som finns släpper in fukt när värnpliktiga bedriver fältverksamhet, kängan orsakar nageltrång och skavsår. Sulan är alldeles för mjuk och orsakar marschfrakturer. Istället för sulan som följer med kängan tilldelar Försvarshälsan en bättre sula, däremot blir Pliktrådet informerade om att det är brist på den bättre sulan.

De värnpliktiga tilldelas fem par underkläder, vilket uttrycks som alldeles för lite. Förbandet tilldelar ett underklädesbidrag om 800 kr för att de värnpliktiga kvinnorna ska kunna köpa egna underkläder. Pliktrådet ser bidraget som en bra lösning, på kort sikt. Värnpliktiga kvinnor på förbandet har fått ut kroppsskydd 23 D, men det finns en svårighet att få ut det i mindre storlekar som XS och S. Förbandet bedömer att det är ett problem på central nivå.

Regnställ 90, stridssäck 12 och skyddsglasögon 10 är tilldelade. Stridshandskarna går lätt sönder och det är brist i storlek 9 och 10. Det har hänt att värnpliktiga får ut handskar och stridssäckar från förrådet som redan är trasiga. Varje gruppchef vid Stridsvagnskompaniet tilldelas ett armbandsur.

Information & mönstring

Förbandet har problem med att ge värnpliktiga information om sina befattningar och främst om utbildning på annan ort. Förbandet använder befattningsbeskrivningar som är gemensamma för armén som till exempel stridsfordonsskytt. Problemet är att det finns en skillnad i att vara stridsfordonsskytt på P 7 och I 19, där den geografiska placeringen är en anledning. Pliktrådet uppfattar att värnpliktshandläggarna i största mån försöker lägga till specifik information som rör I 19. De förtroendevalda uttryckte att det uppskattas när förbandet använder sociala medier, för att informera om befattningar och grundutbildning inför inryck.

Norrbottens regemente skickar mekaniker till Skövde för befattningsutbildning, vilken pågår i tre månader. Informationen nådde inte de berörda förrän två månader in i grundutbildningen, vilket var en vecka innan påbörjad utbildning i Skövde. Majoriteten av värnpliktiga plutonsbefälelever på Livkompaniet har bytt befattning. De som utbildas mot luftvärnsplutonsbefäl bedriver sex månaders befattningsutbildning på Lv 6 i Halmstad och denna information gavs först efter inryck. Denna information ska ges vid mönstring och Pliktrådet uppmanade förbandet att jobba för att inkludera informationen i befattningsbeskrivningarna som skickas till Plikt- och prövningsverket, samt att direkt informera den värnpliktige om förändringar uppstår längs vägen. Enligt regementsledningen ligger det ansvaret på kompanivå. Det kan ske via välkomstbrev eller informationsträffar.

På ingenjörspluton fick soldaterna sin kompetens först på förbandet. Då fick soldaterna önska och utbildningsansvarig tog sedan beslutet i samråd med förtroendevald. Förbandet har haft inryckta fordonsförare som saknat civilt körkort. Detta tar Pliktrådet med sig i sin dialog med Plikt- och prövningsverket.

Medinflytande

Under Pliktrådets besök, åtta veckor in i utbildningen, saknar de förtroendevalda utbildning i sin roll i medinflytandesystemet. Förbandets lokala medinflytandeansvariga (LMA) har gett kompanicheferna i uppgift att introducera de förtroendevalda till sin roll och en gemensam utbildning för alla förtroendevalda är inplanerad v.445. De förtroendevalda upplever en osäkerhet kring deras roll och vad den innebär. LMA instämmer med Pliktrådets bild att den gemensamma utbildningen planeras i ett allt för sent skede. Förbandet menar att det är ett pressat tidsschema under de värnpliktigas första månader och därmed vill de utbilda de förtroendevalda först efter omorganisationen. Vid omorganisationen sker även ett omval av förtroendevalda och man anser att det är först då de "rätta" förtroendevalda är på plats och det blir då värt att lägga tid på en gemensam utbildning. Detta var en utvecklingspunkt även föregående utbildningsår som förbandet inte agerat på.

Efter besöket har det förts en dialog med I 19 som har informerat om att inför nästkommande inryck kommer förbandet att genomföra förtroendevaldsutbildning anpassat för respektive inryck. Det kommer alltså att ske i närmare anslutning till valen.

Plutonens timme fungerar bra och de värnpliktiga får alltid minst en timme för att diskutera. Förbandet har inte valt förtroendevalda på kompani- eller förbandsnivå och därmed inte heller

genomfört kompani- eller förbandsnämnd. Enligt *Försvarsmaktens föreskrifter om medinflytande för totalförsvarsppliktiga* ska kompaninämnd hållas en gång per månad och förbandsnämnd en gång varannan månad. Plikträdet uppmanar förbundet att välja representanter på kompani- och förbandsnivå och därefter genomföra nämnderna.

Vid inryck samlades alla värnpliktiga för ett introduktionsmöte till Nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK), vilket var uppskattat. Från och med detta utbildningsår finns en anställd på varje kompani som är ansvarig för nätverket och bland annat anordnade introduktionsmötet. Därefter har sammankomster i NVK varierat mellan olika kompanier och Stridsvagnskompaniet har inte haft ett NVK möte efter introduktionsmötet. Livkompaniet har genomfört två möten under deras sex månader i utbildningen.

Alla plutonsbefälselever på Livkompaniet har fått utbildning i avvikelse- och tillbudsrapportering av en verksamhetsofficer. Plikträdet ser det som en kunskap samtliga värnpliktiga bör få.

Plutonsbefälseleverna genomför plutonens timme tillsammans med sin tilldelade pluton och det finns en inplanerad ledarskapsträff för dem i syfte att utbyta erfarenheter. Plikträdet ser att ett sådant forum är mycket gynnsamt och uppmanar förbundet att tillse fler kontinuerliga träffar.

Meningsfull utbildning

Utbildningen för plutonsbefälseleverna på Livkompaniet är uppskattad och beskrivs av de värnpliktiga som bra med en tydlig struktur.

Schemadelgivningen varierar mellan de olika kompanierna. Vid första veckan på Stab och understödskompaniet har värnpliktiga blivit utskälda för att de inte varit uppställda en viss tid, trots att de inte fått ett dagsprogram. Med den bristande schemadelgivningen har plutonsbefälseleverna känt en svårighet i att planera verksamheten och kunna ge ett professionellt intryck till de nyinryckta. Förbundet ska följa upp denna punkt.

Värnpliktiga på Trosskompaniet har fått en struken permission i mitten av en fyraveckorsperiod och menar att det upplevs vara dålig framförhållning på kompaniet.

Meningsfull fritid

Vid samtal med de förtroendevalda har inget särskilt lyfts.

Resor

Hemresor är mycket problematiskt för värnpliktiga som genomför grundutbildning på Norrbottens regemente. Ena problemsträckan är mellan Luleå och Stockholm där de värnpliktiga behöver konkurrera om flygbiljetter med de närliggande förbanden A 8 och F 21, samt civilbefolkningen. Den andra problemsträckan är mellan Boden och Östersund med dess närområde. Plikträdet har pratat med värnpliktiga som har resor uppåt tio timmar och då knappt får 36 timmar i hemmet. Regementsledningen uttrycker att en smidigare och mer ekonomisk lösning vore kronflyg. Plikträdet uppmanar förbundet att fortsätta arbeta tillsammans med A 8 och F 21 och Plikträdet tar med frågan till central nivå.

Utbildningsadjutanterna har gjort ett fickminne för värnpliktsresor som är uppsatt i korridorerna. Den informerar om vilka åtgärder som ska vidtas om det uppstår problem under en hemresa, samt

vilken ersättning värnpliktiga har rätt till. Pliktrådet tycker att detta är ett bra initiativ för att sprida information.

Soldathem

I 19 och A 8 delar soldathemmet som kallas Bodens soldathem O2. Det ligger utanför grindarna och är en fristående villa med gemensamma lokaler, spelrum, tvrum, musikrum och även ett rum med massagestolar. Det ligger 500 meter från de värnpliktigas kaserner och har generösa öppettider; vardag 08 - 21 och helg 10 - 22. Soldathemmet är öppet för allmänheten med begränsning till kafeterian och butiken. Under besöket träffade vi soldathemsföreståndaren som visade oss runt och det fördes en dialog om vikten av ett soldathem och deras verksamhet. Soldathemmet uppskattas väldigt mycket av förbandets värnpliktiga.

Övrigt

De värnpliktiga är väldigt nöjda med maten de får i matsalen och den isolerade maten (ISO).

Tvättider är något som förbandets förtroendevalda lyft som mycket problematiskt med lång väntetid. Det påverkar tiden för frukost och värnpliktiga tappar även utbildningstid. Det beskrivs från befälens sida att FörS A har problem med rekrytering och det är svårt att behålla personal. Pliktrådet träffade inte förrådet under besöket och kan därför inte delge vår bild. Förtroendevalda önskar att förrådet kan öppna tidigare.

PEDARS har varit problematiskt ända sedan inryck på grund av att det är ett begränsat antal befäl på kompaniet som kommer åt snabbköpsfunktionen. Det har varit brist på främst toalettpapper och tvål, men även diskmedel i de värnpliktigas utspisningslåda. Pliktrådet uppmanar förbandet att åtgärda detta snarast då det påverkar de värnpliktigas möjlighet till personligvård och upprätthållning av en god hygien.

Pliktrådet diskuterade civila meriter med förbandet och fick till sig att den inte ger de värnpliktiga möjlighet att ta civilt c-körkort på grund av brist på trafikinspektörer och att det är en stor kostnad.

Avslutning

Pliktrådet kommer följa upp förbättringspunkterna vid nästa besök. Pliktrådet tackar förbandets förtroendevalda, befälslag, Försvårshälsa och ledning för en bra dialog och ett givande besök!

Ella Bjurhager
Ledamot, förbandsansvarig I 19
070-848 61 29
ella.bjurhager@pliktradet.se